

In gesprek met Frans van den Oetelaar, voorzitter van Pensioenfonds Honeywell

"Er is een grote behoefte aan duidelijkheid"

Sinds ons vorige gesprek met voorzitter van het bestuur van Pensioenfonds Honeywell Frans van den Oetelaar, is er ruim een half jaar verstreken. Gezien de hectiek in de financiële sector is een half jaar een lange periode. Vandaar dat we Frans van den Oetelaar nogmaals bevragen naar de laatste stand van zaken.

Wat is er in het laatste half jaar allemaal gebeurd op financieel gebied?

Frans van den Oetelaar: "Veel. De ontwikkelingen volgen elkaar in de financiële sector snel op. En ook politiek gezien is er natuurlijk het nodige gebeurd in het laatste half jaar. Er zijn verkiezingen geweest in Griekenland en Frankrijk en die zorgen voor een toenemende onzekerheid op de financiële markten. Welke kant zullen deze landen op bewegen?

In Nederland is in de afgelopen periode het kabinet gevallen. We krijgen dus verkiezingen in september. Met het lente-akkoord, dat door de vijf politieke partijen is gesloten, lijken de zaken voor 2013 in ieder geval op de rit te zijn. Er is onder andere afgesproken om de AOW-leeftijd sneller te verhogen. Ik denk

de huizenmarkt is, de arbeidsmarkt, de AOW-leeftijd en daaraan gekoppeld de pensioenleeftijd of alle bezuinigingsmaatregelen die ons te wachten staan: het is vooral de onzekerheid die knaagt. Mensen willen begrijpelijkerwijs nu wel eens weten waar ze de komende jaren aan toe zijn. Er is een grote behoefte aan duidelijkheid."

Wat zijn de gevolgen van dit alles voor het pensioenfonds?

Frans van den Oetelaar: "Ondanks alle hiervoor geschetste ontwikkelingen voldoet Pensioenfonds Honeywell nog steeds aan het ingezette herstelpad. Maar we hadden rond deze tijd eigenlijk op het niveau van het minimaal vereist eigen vermogen willen zit-

fonds, maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat dit ook komt omdat de werkgever extra geld heeft bijgestort. We mogen ons met deze werkgever echt bevoorrecht voelen.

Over de oorzaak van die lage dekkingsgraad heb ik de vorige keer al iets verteld. Die komt vooral door de toenemende levensverwachting en de lage rente, met de nadruk op dat laatste. Daar hebben alle pensioenfonds last van.

Vroeger rekenden we met een vaste rente van 4%. Nu moeten we met de marktrente rekenen en die staat momenteel rond de 2,4% en laat een verder dalende trend zien. Als je nu nagaat dat bij een daling van de rente met 1%, de dekkingsgraad van een gemiddeld pensioenfonds daalt met 10 à 15%, weet je meteen waar het probleem ligt. Bij een stijging van de rente zal de dekkingsgraad echter ook meestijgen. We moeten echt hopen dat de rente weer zal gaan stijgen. Maar feit is dat de rente heel laag staat en dat deze situatie nog wel even kan duren. Pensioenfonds Honeywell heeft dit zogenaamde renterisico voor een groot deel afgedekt, maar je kunt dat nooit voor 100% doen."

Hoe nu verder?

Frans van den Oetelaar: "Momenteel kunnen we als pensioenfonds nog niet heel veel doen. Natuurlijk, we

lees verder op pagina 2 >>

"Mensen willen begrijpelijkerwijs nu wel eens weten waar ze de komende jaren aan toe zijn"

dat er in brede zin voor zo'n maatregel best begrip is. Als er maar snel een einde komt aan de onzekerheid waar iedereen toch wel last van heeft. Of het nu

ten. Dat betekent een dekkingsgraad van circa 105%. Dat halen we nét niet. Eind april stonden we op 104%. Daarmee doen we het nog altijd beter dan veel andere

Crisisplan

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Honeywell heeft net als alle andere pensioenfonds in Nederland, op verzoek van toezichthouder De Nederlandse Bank een crisisplan opgesteld. In het crisisplan staat beschreven wat het bestuur kan doen als het pensioenfonds in een crisissituatie terecht komt of dreigt te komen. Dit is nodig om goed voorbereid te zijn op onverwachte gebeurtenissen.

Frans van den Oetelaar over het crisisplan: "Wij waren bij de eerste tien fondsen die een crisisplan opstelden. Dat komt omdat we door De Nederlandse Bank werden gevraagd om mee te draaien in een pilot. Dat hebben we gedaan en dat is een positieve ervaring geweest. We hebben een opzet gemaakt die door DNB is bekeken en die hebben we met hen één-op-één besproken. Daarna hebben we

het plan nog verder aangevuld. Uiteindelijk hebben we ons crisisplan voor een wat groter gezelschap uit de pensioenwereld gepresenteerd. Een fundamentele vraag die wij hebben gesteld, en die nu door alle andere pensioenfonds ook moet worden beantwoord, is wanneer je nu precies van een crisis spreekt. Wij vinden dat je niet alleen van een crisis kunt spreken als je dekkingsgraad onder de 105% komt. Ook als je bij wijze van spreken binnen een maand van 140% naar 130% zakt, is er wat ons betreft sprake van een crisis en moet je in ieder geval direct als bestuur in overleg treden."

Op de website van het pensioenfonds (www.honeywellpensioen.nl) is een uitgebreider bericht over het crisisplan opgenomen.

Foto: Frans van den Brand

moeten de markt volgen en zorgen dat onze beleggingen blijven renderen. We moeten de actualiteit bijhouden en waakzaam zijn, het rendement van ons geld maximaal uitnutten. Dat doen we en ik vind dat we dat als pensioenfondsen goed doen. We hebben de

rentedaling voor een deel afgedekt. Dat heeft het effect van de dalende rente voor een groot deel gedempt. Het zou echter ook het positieve effect van een eventuele rentestijging dempen. Het is dus nu zaak om het juiste moment te kiezen om die afdekking voor een deel los te laten zodat we meer van een rentestijging kunnen profiteren.

Maar we hebben ook veel te maken met wat er van buiten op ons af komt. En dan hebben we het over zaken als sentiment en psychologie in de markten en de politieke situatie in Nederland. Tot er op 12 september van dit jaar verkiezingen zijn, zitten wij als pensioenfondsen even in de wachtkamer.”

Hoe ziet uw pensioenopbouw eruit?

Alle deelnemers aan Pensioenfonds Honeywell bouwen daar ouderdomspensioen op. Het pensioenfonds kent voor de opbouw van ouderdomspensioen een zogeheten voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling. In een middelloonregeling bouwt u ieder jaar een stukje pensioen op over het salaris dat u in dat betreffende jaar ontving. De optelsom van de op deze manier jaarlijks opgebouwde pensioenen bepaalt de hoogte van uw totale ouderdomspensioen. Volgens de huidige pensioenregeling gaat het ouderdomspensioen in op de 65-jarige leeftijd en wordt uitgekeerd zolang u in leven bent.

Hoeveel ouderdomspensioen bouwt u op?

U bouwt ieder jaar een stukje van uw uiteindelijke pensioen op. De hoogte van uw pensioen is niet alleen afhankelijk van het aantal jaar dat u pensioen opbouwt. Het is óók gekoppeld aan de hoogte van uw salaris. Per fulltime dienstjaar bouwt u namelijk 2,25% (het opbouwpercentage) van uw pensioengrondslag op aan pensioen. De pensioengrondslag is uw pensioengevend salaris verminderd met de zogeheten franchise (€ 15.563,- , bedrag per 1 januari 2012). Voor de opbouw van uw pensioen wordt de franchise in mindering gebracht op uw salaris omdat u vanaf uw pensioendatum in principe ook AOW ontvangt.

Rekenvoorbeeld

Pensioengrondslag

Johan werkt sinds 1 januari 2012 fulltime bij Honeywell. Zijn pensioengevend salaris bedraagt dan € 45.563,-. De franchise bedraagt € 15.563,-. De pensioengrondslag van Johan bedraagt in 2012 dus (€ 45.563,- minus € 15.563,- is) € 30.000,-.

Pensioenopbouw in 2012

Johan bouwt in 2012 2,25% van de pensioengrondslag aan pensioen op: $2,25\% \times € 30.000,- = € 675,-$. Dit bedrag is de jaarlijkse bruto pensioenuitkering die Johan vanaf zijn 65-jarige leeftijd zal gaan ontvangen. Dit bedrag heeft hij dus in 2012 aan pensioen opgebouwd. Op het Uniform Pensioenoverzicht wordt dit vermeld als de zogenaamde factor A over 2012.

Pensioenopbouw na 40 jaar

Stel nu dat Johan 40 jaar in dienst blijft bij Honeywell (dus tot 1 januari 2052). Voor het overzicht gaan we uit van het onwaarschijnlijke geval dat zowel zijn inkomen als de franchise 40 jaar lang ongewijzigd blijven. En dat de jaarlijks opgebouwde pensioenen tussentijds niet zijn geïndexeerd (verhoogd). In dat geval bedraagt het jaarlijks uit te keren ouderdomspensioen van Johan vanaf zijn 65-jarige leeftijd: $40 \times € 675,- = € 27.000,-$ bruto.

Begrippen

Pensioengrondslag

U bouwt niet over uw gehele salaris pensioen op, maar over de zogeheten pensioengrondslag. De pensioengrondslag is het pensioengevend salaris min de franchise. Werkt u in deeltijd, dan wordt uw pensioengrondslag vastgesteld op fulltime basis en vervolgens vermenigvuldigd met uw parttime percentage.

Pensioengevend salaris

Uw pensioengevend salaris is de som van de in een kalenderjaar verdiende bruto maandsalarissen, vermeerderd met de dertiende maand, de vakantietoeslag en indien van toepassing de vaste toeslag en de ploegentoeslag.

Franchise

De franchise is het bedrag van het salaris waarover geen pensioen wordt opgebouwd. Vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd ontvangt u – naast een pensioen van eventuele ex-werkgever(s) – ook een AOW-uitkering. Met de AOW-uitkering wordt een deel van uw inkomen voor later dus al geregeld vanuit de overheid. Om dit in te passen in de pensioenregeling wordt een aftrek op het pensioengevend salaris toegepast: de franchise.

Voorwaardelijke toeslagverlening (indexatie)

Prijzen en lonen stijgen in de loop der jaren. Toeslagverlening is de mogelijke verhoging van uw pensioen in verband met deze stijgende prijzen en lonen. Zo kan uw pensioen in de toekomst zijn waarde behouden. Uw pensioenfondsen probeert ieder jaar uw opgebouwde pensioen te verhogen met de CAO-verhogingen bij Honeywell.

Opbouwpercentage

Ieder jaar dat u deelneemt aan de pensioenregeling bij Pensioenfonds Honeywell bouwt u een stukje pensioen op. Om precies te zijn bouwt u ieder jaar 2,25% van uw pensioengrondslag op aan pensioen. Het opbouwpercentage is dus 2,25%.

Let op!

Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor de voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

De gevolgen van het niet verlenen van toeslag voor uw pensioen

Al een aantal jaren achter elkaar heeft het bestuur van Pensioenfonds Honeywell moeten besluiten om geen toeslagverlening (indexatie) toe te kennen op alle opgebouwde pensioenen, dus zowel voor de actieve deelnemers (werknemers), als de gewezen deelnemers (ex-werknemers) als de gepensioneerden. Hoezeer het bestuur deze beslissing ieder jaar ook betreurt, de financiële situatie van het pensioenfonds staat toeslagverlening op dit moment eenvoudigweg niet toe.

Bij het verlenen van toeslag op pensioenen van actieve deelnemers wordt de gemiddelde salarisaanpassing (loonindex) in de bedrijfstak gevolgd. De toeslagverlening is bedoeld om die pensioenen *welvaartsvast* te houden. De hoogte van deze toeslagverlening is bij Pensioenfonds Honeywell reglementair gebaseerd op de algemene loonontwikkeling binnen de CAO Groot Metaal.

Het verlenen van toeslag voor gewezen deelnemers en gepensioneerden is gebaseerd op de inflatie (prijsindex). Deze toeslagverlening is bedoeld om pensioenen *waardevast* te houden.

De toeslagen zijn altijd afhankelijk van de aanwezige middelen van het fonds. Er zijn in principe geen middelen gereserveerd voor toeslagen. Dit betekent dat pensioenaanspraken alleen verhoogd kunnen worden als het pensioenfonds over voldoende geld beschikt. Hiervoor is de hoogte van de dekkingsgraad van belang.

Het kan dus voorkomen dat het pensioenfondsbestuur genoodzaakt is om de pensioenaanspraken niet te verhogen of dit maar gedeeltelijk te doen.

De meest recente toeslagverlening

De laatste keer dat het bestuur kon besluiten toeslag te verlenen, was aan het einde van 2007. Op basis van de financiële positie van het pensioenfonds besloot het bestuur destijds om per 1 januari 2008 een toeslag te verlenen op de pensioenaanspraken van alle gewezen deelnemers en gepensioneerden van 1,29% (dit was 100% van de prijsindex). Op de pensioenaanspraken van actieve deelnemers werd een toeslag verleend van 4,29%. Dit kwam overeen met 100% van de algemene loonontwikkeling binnen de CAO Groot Metaal.

Financiële crisis

In 2008 brak de kredietcrisis uit en sindsdien staat het niveau van de dekkingsgraad van het pensioenfonds het geven van toeslagen in de weg. Ook in 2012 zul-

len er geen toeslagen worden verleend. En het ziet er naar uit dat het ook de komende jaren moeilijk zal worden om pensioenaanspraken te indexeren, maar dat is vooruitlopen op de ontwikkelingen.

Pensioenfonds Honeywell hecht aan eerlijke communicatie, ook als de boodschap niet prettig is. We willen daarom aan de hand van twee rekenvoorbeelden laten zien wat het voor actieve deelnemers of gepensioneerden betekent als er een aantal jaren achtereen geen toeslagen worden verleend.

Optelsom

We hebben gekeken naar de jaren 2009, 2010 en 2011, jaren waarin geen toeslagen zijn verleend.

Voor **actieve deelnemers** zou de toeslagverlening volgens de loonontwikkeling binnen de CAO Groot Metaal achtereenvolgens 3,01%, 1,76% en 1,66% zijn geweest.

Stel dat iemand al enige tijd in dienst is bij Honeywell en op 31 december 2008 een pensioen heeft opgebouwd van € 17.348,-.

In 2009, 2010 en 2011 had dit pensioen kunnen aangroeien met € 1.138,56

$3,01\% \text{ van } 17.348,00 = 522,17$

$1,76\% \text{ van } 17.870,17 = 314,52$

$1,66\% \text{ van } 18.184,69 = 301,87$

Totaal = $522,17 + 314,52 + 301,87 = 1.138,56$

In 2011 zou het opgebouwde pensioen inclusief toeslagverlening zijn aangegroeid tot € 18.486,56. Het staat echter nog steeds op € 17.348,-.

In werkelijkheid is het verschil nog wat groter. In de jaren die we nu als voorbeeld nemen, vond immers

ook nieuwe pensioenopbouw plaats. Over deze nieuwe pensioenopbouw heeft ook geen toeslagverlening plaatsgevonden. Daar hebben we in deze berekening geen rekening mee gehouden. Deze drie jaar zonder toeslagverlening schelen deze werknemer, met het bovengenoemde tot nu toe opgebouwde pensioenbedrag circa € 100,- bruto per maand vanaf zijn 65-jarige leeftijd. En het einde van de crisis is helaas nog niet in zicht.

Voor **gewezen deelnemers en gepensioneerden** zou de verhoging op basis van de 'Consumenten Prijs Index (CPI) alle huishoudens' voor 2009, 2010 en 2011 achtereenvolgens 2,96%, 0% en 1,38% zijn geweest.

Stel een gepensioneerde heeft (naast een AOW-uitkering) een jaarlijkse pensioenuitkering van € 25.495,-. Door dit pensioen mee te laten stijgen met de prijsontwikkeling in Nederland blijft de koopkracht van deze gepensioneerde in stand. De realiteit is echter anders.

In 2009, 2010 en 2011 had dit pensioen kunnen aangroeien met € 1.116,90.

$2,96\% \text{ van } 25.495,00 = 754,65$

$0\% \text{ van } 26.249,65 = 0,00$

$1,38\% \text{ van } 26.249,65 = 362,25$

Totaal = $754,65 + 0,00 + 362,25 = 1.116,90$

In 2011 zou het opgebouwde pensioen inclusief toeslagverlening zijn aangegroeid tot € 26.611,90. Het staat echter nog steeds op € 25.495,-. Het totale verlies aan koopkracht bedraagt na deze drie jaren 4,38%. En het ziet er naar uit dat deze achterstand de komende jaren verder op zal lopen.

Als de dekkingsgraad van het pensioenfonds in de toekomst weer herstelt, maakt het beleid van het pensioenfonds het mogelijk de gemiste toeslagverlening weer in te halen.

Onlangs ontving u uw jaarlijkse Uniform Pensioenoverzicht (UPO).

Als u dit overzicht bekijkt dan krijgt u een indruk hoeveel inkomen u later van Pensioenfonds Honeywell zal kunnen verwachten. Naast uw pensioen krijgt u vanaf uw AOW-leeftijd (65, 66 of 67 jaar) ook een AOW-uitkering. Deze uitkering krijgt u van de overheid.

Misschien heeft u via andere werkgevers eerder ook al eens pensioen opgebouwd. Hoeveel dat is, vindt u op www.mijnpensioenoverzicht.nl. U kunt op die website inloggen met uw DigiD.

Met de gegevens uit uw UPO krijgt u meer inzicht in het totale inkomen dat u later kunt verwachten. Dit inkomen kunt u eventueel aanvullen door zelf te sparen voor extra pensioen.

Uw pensioen op de website (www.honeywellpensioen.nl)

- Uw persoonlijke pensioenoverzicht online bekijken.
- Bekijk de online toelichting op het pensioenoverzicht.
- Bereken met de pensioenplanner wat eventuele keuzes voor uw situatie betekenen.

Uw pensioenoverzicht (UPO) online

Op het afgesloten deel van de website kunt u uw persoonlijk pensioenoverzicht bekijken. Dit is hetzelfde overzicht dat u ook thuisgestuurd krijgt. Ook pensioenoverzichten van voorgaande jaren vindt u hier terug.

Uw persoonlijke pensioenplanner

Als u een pensioenoverzicht heeft ontvangen, is er voor u ook een pensioenplanner beschikbaar. Met deze planner kunt u uitrekenen wat voor invloed bepaalde keuzes hebben op uw pensioen. Een uitleg over de planner vindt u op www.honeywellpensioen.nl.

Vragen over uw pensioenoverzicht?

Misschien heeft u uw pensioenoverzicht gelezen en heeft u nog vragen? Op de website van het pensioenfonds vindt u de meest gestelde vragen en antwoorden. U kunt ook met de pensioendesk bellen (050) 582 79 27.

Nieuwe look & feel voor de website

De website van Pensioenfonds Honeywell heeft een nieuw jasje gekregen. De site zoals die er tot voor kort nog stond, heeft jarenlang prima voldaan. Maar de eerlijkheid gebied te zeggen dat het ontwerp niet meer helemaal van deze tijd was. Veel tekst, weinig beeld en niet echt uitnodigend om eens verder in te duiken.

Er is daarom gekeken naar een nieuwe, moderne vormgeving. Er is meer aandacht voor het uiterlijk, voor het beeld. Maar de site is niet alleen voor het oog aantrekkelijker gemaakt. Zaken zijn ook makkelijker te vinden door een verbeterde navigatiestructuur. Doelgroepen zijn duidelijker zichtbaar en beter 'aanklikbaar' gemaakt.

Bovendien is er een kort en informatief filmpje op de site geplaatst dat u helpt bij het lezen van uw UPO.

Neem dus gauw weer eens een kijkje op www.honeywellpensioen.nl.

Colofon

Deze pensioenkrant is een uitgave van Pensioenfonds Honeywell. De krant is bedoeld voor alle actieve deelnemers en gepensioneerden van het pensioenfonds.

Redactieadres

Postbus 501
9700 AM Groningen
Website www.honeywellpensioen.nl

Voor vragen over uw pensioenregeling kunt u contact opnemen met de Pensioendesk, telefoonnummer 050 - 582 79 27.

E-mail pf.honeywell@tkppensioen.nl

Vormgeving en druk Koninklijke Van Gorcum BV

Oplage 2000 exemplaren

